ר' שמעון היא א)דאמר אשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה התינח עבודת כוכבים ושור הנסקל אלא שחיטת שבת שחיטה ראויה היא דתנן ב)השוחט בשבת וביום הכפורים אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה סבר לה כר' יוחנן הסנדלר ג)דתניא ד)המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי ר"מ ר' יהודה אומר גבשוגג יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית רבי יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים מאי טעמא דרבי יוחנן הסנדלר כדדריש ר' חייא אפיתחא דבי נשיאה ו)ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מה קודש אסור באכילה אף מעשה שבת אסורין באכילה אי מה קודש אסור בהנאה אף מעשה שבת אסור בהנאה ת"ל לכם שלכם יהא יכול אפילו בשוגג ת"ל מחלליה מות יומת במזיד אמרתי לך ולא בשוגג פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מעשה שבת דאורייתא וחד אמר דרבנן מאן דאמר דאורייתא כדאמרן מאן דאמר דרבנן אמר קרא קדש היא ה)היא קודש ואין מעשיה קודש ולמאן דאמר דרבנן מאי טעמייהו דרבנן דפטרי כי קא פטרי רבנן אשארא טובח לעבודת כוכבים ז)כיון דשחט ביה פורתא איתסר ליה אידך כי קא טבח לאו דמריה קא טבח אמר רבא ח)באומר בגמר זביחה הוא עובדה שור הנסקל לאו דידיה הוא דקטבח אמר רבה הכא במאי עסקינן כגון שמסרו לשומר והזיק בבית שומר ונגמר דיניה בבית שומר וגנבו גנב מבית שומר ורבי מאיר סבר לה כר' יעקב וסבר לה כר"ש סבר לה כר' יעקב ט)דאמר אף משנגמר דינו החזירו שומר לבעליו מוחזר וסבר לה כר"ש י)דאמר ההדבר הגורם לממון כממון דמי רבה אמר לעולם בטובח על ידי עצמו

ור'

רבי שמעון. בפרק מרובה(י) ובכסוי הדם(כ) ובאותו ואת בנו(כ): **התינח עבודת כוכבים.** דזבחי מתים אסורים וכן שור הנסקל דמשנגמר דינו אסור בהנאה כדאמרינן בב"ק (דף מא.) ובפסחים (דף כב:) ממשמע שנאמר(מ) סקול יסקל איני יודע שהוא נבילה ונבילה כו': **בשוגג יאכל.** אפי' בו ביום: **במזיד לא יאכל.** הוא לעולם אבל אחרים ישראלים אוכלים: **ר' יהודה אומר בשוגג יאכל.** הוא למוצאי שבת ולא בו ביום דקנסינן שוגג אטו מזיד: **במזיד לא יאכל.** הוא עולמית אלא אחרים: בדרבי יוחנן הסנדלר גרסינן יֵאָכֵל: **לאחרים.** לישראל: **לא לו ולא לאחרים.** ישראל. אבל מוכרו ונותנו לעובדי כוכבים: **מ"ט דר' יוחנן הסנדלר.** דאמר מעשה שבת אסורין באכילה: **יכול אפילו בשוגג.** תאסר באכילה אם שגג בבישול שלא ידע שהוא שבת: **מחלליה וגו'.** היכא דאיכא חיוב מיתה אסירי באכילה כי קודש: **במזיד אמרתי.** שהוא אסור כקודש דהא גבי חיוב מיתה כתיב ולא בשוגג: **מעשה שבת.** במזיד אסורין מן התורה באכילה לר' יוחנן הסנדלר: **מ"ט דרבנן.** דפליגי אדרבי מאיר ופטרי מקנס ארבעה וחמשה הואיל וכטובח על ידי אחר אוקימתא הא שחיטה ראויה היא מדאורייתא: **אשארא.** אעבודת כוכבים ואשור הנסקל: **כיון דשחט ביה פורתא איתסר ליה.** דאמר מר (חולין דף מ.) היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודת כוכבים כיון ששחט בה סימן אחד אסרה: **לאו דמריה קא טבח.** דהא איתסרא עליה וחיובא דתשלומי ארבעה וחמשה טביחה כתיב בהו(נ) ועד גמר שחיטה לא מיחייב ומקמי דמטי גמר שחיטה איתסרא בהנאה על בעליה ומההיא שעתא אפסדה מיניה דאי איתא לא הדרא בעינא ולאו דמריה היא: **באומר בגמר זביחה הוא עובדה.** לעבודת כוכבים. אינו עובד לעבודת כוכבים עד גמר זביחה: פלוגתא דר' יעקב בבבא קמא: **החזירו שומר לבעליו מוחזר.** דאמר ליה תורא אשלמת לי תורא אשלימית לך: **כממון דמי.** והאי נמי אע"ג דלא שוי מידי גורם לממון הוא דכי ליתא בעי לשלומי ליה תורא מעליא: דר' שמעון בבבא קמא בפרק מרובה [עד:] קדשים שחייב באחריותן משלם ארבעה וחמשה משום דגורם לממון הוא ואע"ג דהקדש לאו ממון בעלים הוא ובהקדש לא שייך קנס דרעהו כתיב(ס): **רבה** גרסינן בכולהו. ותדע מדאמר לקמן [לה:] א"ל רב פפא לאביי לרבה דאמר מידוש הוא כו' ואם איתא דרבא גרסינן הא רב פפא תלמידו של רבא היה כדאמר לקמן [לה.] אמר ליה רב פפא לרבא הי מכה מאי שנא דשבקיה לרבא ולא שייליה [לתרוצי שמעתיה] ושייליה לאביי [שמעתא דרבא] אלא רבה גרסינן ורב פפא לא היה בימיו ושייל לאביי שהיה תלמידו של רבה: **רבה אמר לעולם בטובח בעצמו**

ור'

רבי שמעון היא דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. תימה דעד כאן לא פליגי רבנן התם גבי אותו ואת בנו אלא כדמפרש התם בחולין (דף פה.) טעמא דנין שחיטה משחיטה פירוש משמעותי חוץ ואין דנין שחיטה מטביחה אבל הכא גבי תשלומי ד' וה' דכתיב טביחה אית לן למילף טביחה מטביחה ולא שמה שחיטה ואור"י דאיכא למימר דנין דבר הנאמר בסיני מדבר הנאמר בסיני ואין דנין דבר הנאמר בסיני מטבוח טבח והכן שלא נאמר בסיני והתם נמי ה"מ למימר הכי אלא דאית ליה שינויא אחרינא א"נ י"ל דצריך שינויא דהתם דנין שחיטה משחיטה דאי הוה כתיב טביחה גבי אותו ואת בנו הוה ילפינן הכא והתם מטבוח טבח והכן טביחה מטביחה אע"ג דלא נאמרה בסיני דהוי בדדמי מדנילף טביחה משחיטה דלא דמי אע"ג דנאמרה בסיני אבל השתא דכתיב שחיטה גבי אותו ואת בנו דנין שחיטה משחיטה וילפינן נמי השתא אטביחה דד' וה' ואיפכא ליכא למימר דנין טביחה דתשלומי ד' וה' מטביחה ולמילף מהתם אשחיטה דאותו ואת בנו דכיון דשקולים הן ואיכא למילף הכי ואיכא למילף הכי אית לן למימר דנין דבר הנאמר בסיני ממה שנאמר בסיני(ע): **המבשל בשבת בשוגג יאכל.** פי' בו ביום ואפילו הוא כדמוכח בפ' כירה (שבת לח.) דבעו מרבי חייא בר אבא שכח קדירה על גבי כירה ובשלה בשבת כו' עד המבשל בשבת כו' בשוגג יאכל ולאותו שבת קא בעי התם אי אסיר גזרה שלא יאמר שוכח אני במזיד לא יאכל פירוש בין הוא בין אחרים בו ביום אבל במוצאי שבת לדידיה נמי שרי דהא בפ' קמא דחולין (דף טו. ושם) אההיא מתני' דהשוחט בשבת וביוה"כ אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה פריך ונוקמא כמזיד ור' מאיר ומשני לא סלקא דעתין דקתני שבת דומיא דיוה"כ מה יוה"כ לא שנא שוגג ול"ש מזיד והשתא אי לאחרים שרי בו ביום לפרוך ממזיד גופיה מה יוה"כ לא שנא לו ולא שנא לאחרים כו' ואי לדידיה אסור אף למוצאי שבת הוה ליה למימר שחיטתו כשרה קתני ל"ש לו לא שנא לאחרים כדקאמר התם על ר' יוחנן הסנדלר ועוד דא"כ היינו מזיד דר' יהודה כמו שמפרש ומדאצטריך לרבי יהודה לאפוקי מזיד במילתיה משמע דפליג נמי אמזיד: **בשוגג יאכל במוצאי שבת.** שוגג דר' יהודה הוי כמו שפירשתי מזיד דר"מ דהא מוקי התם מתני' דהשוחט בשבת כוותיה: **במזיד לא יאכל עולמית.** הוא אבל אחרים אוכלים דאי אחרים נמי לא יאכלו עולמית היינו מזיד דרבי יוחנן הסנדלר כללא דמילתא מזיד דרבי מאיר שוגג דרבי יהודה מזיד דרבי יהודה שוגג דרבי יוחנן הסנדלר: **אמר קרא לכם.** וא"ת ולא לכתוב לא קדש ולא לכם ואנא ידענא דאסירי באכילה מלא תאכל כל תועבה דכל שתעבתי לך הרי הוא בבל תאכל וי"ל דאי מהתם ה"א בין שוגג בין מזיד להכי איצטריך למכתב הכא למסמכיה למחלליה לומר במזיד אמרתי לך ולא בשוגג: **היא קדש ואין מעשיה קודש.** ואין להקשות דלא לכתוב לא היא ולא קדש דהוה אסורה באכילה מכל אשר תיעבתי לך והכי אמרי' בהדיא בפ' כל הבשר (חולין קטו. ושם): **מאי טעמא דרבנן דפטרי.** לא בעי למימר דלא דרשי או ותמת לרבות את השליח דלא ניחא ליה למימר דפליגי בשליח: **כי קא פטרי רבנן אשארא.** וא"ת אמאי אצטריך למתני כלל טבח בשבת דאפי' בשחיטה שאינה ראויה מחייב ר"מ כ"ש הא דשחיטה ראויה היא וי"ל דזו אף זו קתני: **כיון דשחט בה פורתא אסרה ואידך כו'.** וא"ת כל טובח נמי לאו דמריה קא טבח דמכי שחט פורתא קניה בשינוי אלא ע"כ בהכי חייב רחמנא והכא נמי לא שנא ואור"י דלא חשיב שינוי לקנותה בכך: **סבר לה כר"ש דאמר דבר הגורם לממון כו'.** וא"ת ואמאי לא קאמר דר"מ לטעמיה דדאין דינא דגרמי (ב"ק ק.) גבי מקדש תבואת חבירו או שורף שטרות חבירו (שם לח:) וכ"ש דמחייב בדבר הגורם לממון כדאמר התם בהגוזל (שם לח:) דלמא עד כאן לא קאמר ר"ש אלא בדבר שעיקרו ממון אבל שטר דלאו גופו ממון לא וי"ל דאיכא למימר נמי איפכא דעד כאן לא קאמר ר"מ אלא בשורף שטרות של חבירו או מקדש תבואת חבירו שהוא ממון הראוי לכל העולם אבל שור הנסקל אין ראוי אלא לזה השומר שיפטור עצמו וי"מ דמשום הכי קאמר ס"ל כר"ש משום דר"ש קאמר דבר הגורם לממון הוי ממון לענין תשלומי ד' וה' דלהכי תני ליה במרובה (שם עא:) ואילו ר' מאיר לא חזינא דמיחייב בדינא דגרמי אלא קרן אבל לחייב לשלם על ידו תשלומי ד' וה' לא חזינא ועוד אומר ריצב"א דמשום דינא דגרמי לא מחייב אלא מדרבנן כדמוכח בסוף הכונס (שם סב.)(פ):

ורבי

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' [פי"ב מהל' שחיטה הל"ג ובהל"ע עיי"ש בלח"מ] ופי"ד הל' י ופ"ב מהל' גניבה הל' ח סמג עשין סד ועה ולאוין קמג טוש"ע י"ד סימן כח סעיף ט וסי' כח סעיף יז וטור א"ח סימן שג:

לב ב מיי' פ"א מהל' שחיטה הל' כט סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' יא סעיף ב:

לג ג ד מיי' פ"ו מהל' שבת הל' כג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שיח סעיף א:

לד ה מיי' פ"ו מהל' חובל הל' ז טוש"ע ח"מ סי' שפו סעי' ב:

* * *

מוסף רש"י

שחיטה שאינה ראויה. לאכילה, לא שמה שחיטה. וכל חיוב ואיסור הבא על ידי שחיטה, אינו חל עליה (קדושין נח.). וביום הכפורים. מתחייב כרת (חולין יד.). המבשל בשבת בשוגג יאכל. הוא עצמו ואף בשבת (גיטין נג:) אפילו הוא עצמו ואפילו בו ביום (ב"ק עא. חולין טו.) ואין צריך להמתין עד הערב בכדי שיעשו, דהא דאמרינן לערב בכדי שיעשו לית ליה לר"מ אלא היכא דעבד ישראל איסורא ובמזיד דאיכא חיובא, דלא נתקיימה הנאה מאיסורא, אבל בשוגג לא (חולין שם). במזיד. דאיכא איסורא, לא יאכל. בו ביום עד שתחשך ובכדי שיעשו, והוא הדין לאחרים נמי דאסור לאוכליה בו ביום, דטעמא משום דלא נתקיימה הנאה מאיסורא הוא וכי שרי לאורתא בכדי שיעשו לא מטי לו הנאה מיניה, ולדידי דתנא רישא בדידיה דאשמעינן רבותא להתירא, תני נמי סיפא בדידיה (שם. ובעי"ז ב"ק עא.) או: לא יאכל הוא משום קנס אבל אחרים אוכלין (חולין קטו.). ר' יהודה אומר בשוגג יאכל. הוא עצמו, למוצאי שבת. לאחר שהמתין בכדי שיעשו, אבל בשבת לא, דקנים שוגג אטו מזיד (גיטין נג.) ובו ביום לא הוא ולא אחרים (ב"ק שם) דאע"ג דבשוגג חיוב סקילה ליכא, עבירה מיהא איכא ובעינן בכדי שיעשו, דלא נתקיימה הנאה מעבירה, ולדידי דבעי למיתני סיפא לא יאכל עולמית בדידיה, אבל לאחרינא שרי, דאיהו דעבד איסורא קנסוהו רבנן אבל אחריני לא, תנא נמי רישא בדידיה (חולין טו.). במזיד לא יאכל. הוא, עולמית, אבל אחרים אוכלים (ב"ק עא.). ר' יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים. בכדי שיעשו. כר' יהודה דמשוי ליה עבירה אף בשוגג, ועדיפא מדרבי יהודה דאילו רבי יהודה שרי ליה לאורתא אפילו לדידיה, דלא קנים שוגג אטו מזיד, ור' יוחנן קנים שוגג אטו מזיד, הלכך איהו דעבד איסורא קנסו רבנן, אחריני דלא עבדי איסורא לא קנסו, אלא בכדי שיעשו ימתינו דלא ניתהני מעבירה (חולין שם). במזיד לא יאכל עולמית. לאו משום קנסא הוא דהא אחריני לא עביד איסורא, אלא מקראי ילפינן לה ר' יוחנן (שם). יכול אפילו בשוגג. יאסר באכילה (ב"ק עא.). במזיד אמרתי לך. קודש הוא, היכא דשייך דין מיתה, ולא בשוגג (שם). כיון דשחט ביה פורתא איתסר ליה. משום זבחי מתים, דקס"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף ומתחלתה נאסרה משום זבחי מתים, ולענין תשלומין דו"ה וטבחו כולו בעינן כדאמרינן לקמן, כי גמר ליה לאו דמריה קטבח, שככל אילדה ממנו קודם שחיטה ואסרה עליו והוה ליה כמו שהשליכה לאור קודם שחיטה, דמשלם קרן וכפל ותו לא (ב"ק עא.). באומר בגמר זביחה הוא עובדה. לע"ז הוא עובד בגמר זביחה ולא בתחלה (ב"ק עא:). שמסרו לשומר. שמסרו בעליו לשומר קודם שהזיק (שם). החזירו שומר לבעליו מוחזר. ואומר לו הרי שלך לפניך, נמצאת שאע"פ שאינו שוה כלום, גורם לממון הוא דכל זמן שהוא קיים שומר פוטר את עצמו בו ואם יאבד ישלם דמיו (שם).

מסורת הש"ס

א) קדושין נ. [ב"ק עא. חולין פ. פא. פה:], ב) חולין יד. ב"ק עא., ג) [משום פלוגתא דר"י ורי"ה הסנדלר ליתא במשנה שפיר גרסי' דתניא], ד) ב"ק עא. חולין טו. גיטין נג: כלה יח: תרומות פ"ב מ"ג שבת לח. [תוספתא דשבת פ"ג], ה) [חולין קטו.], ו) [ופריך אפי' למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף כדאמרי' במרובה וטבחו כולו בעינן ה"נ וטבחו כולו בעינן. פי' תוס'], ז) [ב"ק עא: ע"ז לד: חולין מ:], ח) ב"ק מה. עא: נח., ט) ב"ק שם פסחים כט: שבועות לג. [ב"ק קה:], י) [ב"ק עא.], כ) [חולין פ. פא. פה:], ל) [שמות לא], מ) [שמות כא], נ) [וע"ע תוס' ב"ק עא: ד"ה איסורא ותוס' חולין פה. ד"ה דנין], ס) [וע' תוס' ב"ק נו. ד"ה חמור עוד שם עא: ד"ה וסבר].

* * *

תורה אור השלם

ו. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָּל הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ:
שמות לא יד